

Nogle Hovedtræk af Forretningsgang og Revision i Privatbaner.¹⁾

Af S. Harreby. ²⁾

Til Indledning skal jeg fremsætte nogle orienterende Bemærkninger om Privatbanernes Udvikling her i Landet.

Den første Jernbane, København—Roskilde, aabnedes i 1847. Saa-vel denne som de Linier, der aabnedes de følgende Aar, blev anlagt og drevet som Privatbaner. Først fra Midten af 1860'erne kommer Staten med og overtager efterhaanden de jydsk-fynske og nogle Aar senere de sjællandske Hovedlinier, medens Baner af mere lokal Karakter fortsat blev overladt til privat Anlæg og Drift.

Det bestaaende Banenet var pr. 1. April 1940 ca. 5.100 km., hvoraf Halvdelen var i Privatbanedrift. Staten har ydet Støtte til Privatbanernes Anlæg efter noget skiftende Principper. Oprindeligt ydede Staten en Rentegaranti for 4 % af Aktiekapitalen, senere tilskød Staten det halve af Ekspropriationsudgifterne ved Erhvervelse af nødvendige Grundarealer, og gik undertiden desuden ind som Aktionær med visse Beløb. Efter Jernbaneloven af 1894 indtraadte Staten som Aktionær for Halvdelen af samtlige Anlægsomkostninger, og fra 1908 gik man paany over til skiftende Regler. Efter Jernbaneloven af 1918 yder Staten normalt Halvdelen af den til hele Baneanlægget anvendte Anlægskapital, derunder Ekspropriationsudgifter og Driftsmateriel.

Jernbaneanlæg finder Sted efter en bestemt Plan, der er fæstnet i en Jernbanelov. Loven indeholder Bestemmelser om, hvorledes Anlægskapitalen skal tilvejebringes og endvidere om Statens Deltagelse. Størstedelen af Midlerne til Privatbanernes Anlæg er til-

¹⁾ Forelesning holdt paa Handelshøjskolen i København under Specialstudiet Revision.

²⁾ Statsaut. Revisor, H. D.

Nogle Hovedtræk af Forretningsgang og Revision i Privatbaner.¹⁾

Af S. Harreby. ²⁾

Til Indledning skal jeg fremsætte nogle orienterende Bemærkninger om Privatbanernes Udvikling her i Landet.

Den første Jernbane, København—Roskilde, aabnedes i 1847. Saa-vel denne som de Linier, der aabnedes de følgende Aar, blev anlagt og drevet som Privatbaner. Først fra Midten af 1860'erne kommer Staten med og overtager efterhaanden de jydsk-fynske og nogle Aar senere de sjællandske Hovedlinier, medens Baner af mere lokal Karakter fortsat blev overladt til privat Anlæg og Drift.

Det bestaaende Banenet var pr. 1. April 1940 ca. 5.100 km., hvoraf Halvdelen var i Privatbanedrift. Staten har ydet Støtte til Privatbanernes Anlæg efter noget skiftende Principper. Oprindeligt ydede Staten en Rentegaranti for 4 % af Aktiekapitalen, senere tilskød Staten det halve af Ekspropriationsudgifterne ved Erhvervelse af nødvendige Grundarealer, og gik undertiden desuden ind som Aktionær med visse Beløb. Efter Jernbaneloven af 1894 indtraadte Staten som Aktionær for Halvdelen af samtlige Anlægsomkostninger, og fra 1908 gik man paany over til skiftende Regler. Efter Jernbaneloven af 1918 yder Staten normalt Halvdelen af den til hele Baneanlægget anvendte Anlægskapital, derunder Ekspropriationsudgifter og Driftsmateriel.

Jernbaneanlæg finder Sted efter en bestemt Plan, der er fæstnet i en Jernbanelov. Loven indeholder Bestemmelser om, hvorledes Anlægskapitalen skal tilvejebringes og endvidere om Statens Deltagelse. Størstedelen af Midlerne til Privatbanernes Anlæg er til-

¹⁾ Forelæsning holdt paa Handelshøjskolen i København under Specialstudiet Revision.

²⁾ Statsaut. Revisor, H. D.

vejebragt ved Aktietegning. En mindre Del ved Optagelse af Prioritets- eller Obligationslaan. Samtlige Privatbaner drives som Aktieselskaber, og Staten ejer ca. Halvdelen af Banernes Aktiekapital. Af den anden Halvdel ejer de i Banerne interesserede Kommuner den væsentligste Del, medens en mindre Del tilhører private.

Der findes 60 Privatbaner her i Landet. De samlede oprindelige Anlægsudgifter beløb sig pr. 1. April 1940 til ca. 170 Millioner Kr. Til Sammenligning kan jeg oplyse, at Statsbanernes Anlægsudgifter paa samme Tidspunkt beløb sig til ca. 570 Mill. Kr.

Den oprindelige Rentegaranti, Staten ydede, er bortfaldet for samtlige Baner med Undtagelse af Østsjællandske Jernbane og Lolland-Falsterske Jernbaner.

Disse to Baners Aktier er vistnok de eneste Privatbaneaktier, som er Genstand for offentlig Kursnotering.

Størstedelen af Banerne giver under normale Forhold Underskud, som almindeligvis dækkes af de i Banerne interesserede Kommuner efter nærmere fastsatte Regler. I enkelte Baner har Funktionærene været med til at dække Underskuddet. I Aarene før Krigen har Pressen adskillige Gange beskæftiget sig med Privatbanerne, og der har ofte været talt om, at flere af de daarligst stillede Baner skulde nedlægges.

De ekstraordinære Forhold, vi lever under i Øjeblikket, har imidlertid medført en forøget Indtægt for Banerne og samtidig bevirket et Omslag i Opfattelsen af Privatbanernes Berettigelse. Ifølge en Statistik, udarbejdet af »Danske Privatbaners Fællesrepræsentation«, omfattende 47 Privatbaner, androg det samlede Driftsunderskud for Regnskabsaaret 1939/40 ca. 2 Millioner Kr. De samme Baner har i Regnskabsaaret 1941/42 haft et samlet Driftsoverskud paa 2 Millioner Kr., eller en Fremgang paa 4 Millioner Kr. i Forhold til 1939/40. Enkelte Baner arbejder dog stadig med Underskud, men ifølge Lov af 4. Maj 1942 ydes der nu vanskeligt stillede Privatbaner Tilskud fra Staten.

Nærmere Bestemmelser angaaende Privatbanernes Regnskabsvæsen findes ikke i den gældende Jernbanelovgivning. Derimod findes der i denne en Bestemmelse, der hjemler Ministeriet for offentlige Arbejder Adgang til Indseende med de af Banerne aflagte Driftsregnskaber, idet det i samtlige Jernbanelove bestemmes, at der i Eneretsbevillingerne skal sikres Regeringen Adgang til at skaffe sig nøjagtig Oplysning om Størrelsen af Banens Nettoudbytte i de enkelte Aar. Denne Bestemmelse er optaget med Henblik paa Statens eventuelle Overtagelse af de paagældende Baneanlæg, hvilket skal ske imod

Udredelse af et Vederlag, lig det 20 dobbelte af Gennemsnittet af Banens Nettoudbytte i de sidste 3 Aar, der gaar forud for det Aar, i hvilket Banen forlanges overdraget til Staten. Bestemmelsen er herefter optaget i samtlige de af Ministeriet udfærdigede Eneretsbevillinger, der yderligere for de Baner, i hvilke Staten — bortset fra Andel i Ekspropriationsudgifterne — ikke har bidraget til Tilvejebringelsen af Anlægskapitalen, indeholder Bestemmelse om, at der senest 3 Maaneder efter Udgangen af hvert Driftsaar til Ministeriet skal indsendes en Ekstrakt-Afskrift af Banens Regnskab tillige med en Beretning om dens Drift. For de Baner, i hvilke Staten er Aktionær eller Andelshaver, bestemmes det, at der hvert Aar inden en nærmere fastsat Frist skal indsendes til Ministeriets Godkendelse et Budget for Banens Drift i paagældende Driftsaar samt inden 3 Maaneder efter Driftsaarets Udgang til Ministeriets Revision og Godkendelse et i Henhold til det godkendte Budget affattet, specificeret og dokumenteret Driftsregnskab. Hverken Jernbanelovgivningen eller Eneretsbevillingerne indeholder nærmere Angivelser med Hensyn til den Form, hvori Privatbanernes Regnskaber skal affattes.

Blandt andet som Følge af de daarlige Driftsresultater og utilfredsstillende økonomiske Forhold havde Banerne ikke evnet at følge med i den tekniske Udvikling, som fandt Sted efter forrige Krig.

I Slutningen af 1920'erne blev Staten klar over, at der maatte ydes Støtte og finde en Modernisering Sted, hvis Privatbanerne skulde klare sig i Fremtiden. Der blev nedsat et Udvalg, som den 21. November 1930 afgav en Betænkning, hvoraf det blandt andet fremgaar, at det var højst forskellige Fremgangsmaader, de enkelte Baner anvendte ved Affattelsen af deres Regnskaber. Det havde været nødvendigt i mange Tilfælde at foretage en Omregning af de opgivne Driftsresultater for at gøre disse egnet til at indgaa i en sammenlignende Oversigt, Udvalget udarbejdede.

For lettere at kunne udøve det regnskabsmæssige Tilsyn med Privatbanerne, som ved Lovgivningen er tillagt Ministeriet, overdrog man i 1933 det nævnte Udvalg at søge udarbejdet en Standardform for Privatbanernes Regnskaber.

Som Resultat af Udvalgets Arbejde foreligger »Betænkning III af 31. Januar 1934«, som blandt andet indeholder Forslag til Driftsregnskabsskemaer. Betænkningen indeholder ikke noget skematisk Forslag til Affattelsen af selve Statusopgørelsen, men — som det fremgaar af Betænkningen — et Udkast til nogle vejledende Bemærkninger med Hensyn til den Status, der af Banerne vil være at aflægge i Forbindelse med Driftsregnskabet. Selvom det — paa Grund

af de ifølge Sagens Natur forskellige Forhold ved de enkelte Baner — saaledes ikke har været gørligt at udarbejde en skematisk Form for en saadan Status, har man dog ment, at man i Traad med Udvalgets øvrige Arbejde paa visse Omraader burde søge sikret, at Statusopgørelsen sker paa ensartet Maade og efter samme Principper ved de forskellige Baner. Udkastene har været forelagt Aktieselskabsregisteret, der intet har haft mod disse at erindre.

I denne Forbindelse skal iøvrigt bemærkes, at Aktieselskabsloven af 15. April 1930 ikke har medført nogen Ændring i de for Banerne ved Jernbanelovgivningen givne særlige Bestemmelser. I Aktieselskabslovens § 1, 3. Stk., hedder det nemlig: »Ej heller medfører Loven nogen Forandring i de for enkelte Aktieselskaber ved eller i Henhold til Lov givne særlige Bestemmelser, ligesom den ikke finder Anvendelse paa Livsforsikringsaktieselskaber og Sparekasser«.

Betænkningen, som senest er aftrykt i Revisorassistentforeningens Publikation 15—16 af Oktober 1942, danner det nuværende Grundlag for Affattelsen af Privatbanernes Regnskaber. Der vil i det følgende enkelte Steder blive henvist til denne Betænkning.

Jeg skal herefter gaa over til en Beskrivelse af Regnskabsvæsenet i en mellemstor Privatbane, jeg gennem en Aarrække har revideret.

Man kan i Privatbaner foretage den sædvanlige Hovedinddeling i:

Ekspedition,
Kasse og
Bogholderi.

Bogholderiet er delt saaledes, at Stationerne fører Detailregnskabet vedrørende Driftsindtægterne, medens Hovedkontoret fører Totalregnskabet for disse samt Regnskab over Udgifterne og det egentlige Hovedbogholderi.

Der finder Ekspedition, Kasseforretninger og Bogføring Sted saavel ved de enkelte Stationer som ved Hovedkontoret. Ved Hovedkontoret findes endvidere Banens interne Revisionsafdeling.

Paa de enkelte Stationer føres daglige Kasserapporter, hvis Slutsummer indføres i en Kassebog. Kasserapporterne indsendes daglig til Revisionsafdelingen. Ved Maanedens Slutning indsendes endvidere til Revisionsafdelingen en Ekstraktudskrift af Kassebogen — kaldet *Hovedregnskab* — med Specifikationer og Bilag til de i Udskriften anførte Indtægts- og Udgiftsposter. Paa Stationerne føres tillige Specifikationshefter til de forskellige Grupper af Indtægter, ligesom der foretages Kontrolnoteringer over ind- og udgaaet Gods og Efterkravsforsendelser.

Paa Stationernes Hovedregnskab er Indtægtsposterne opdelt i 17 forskellige Kategorier, hvoraf de fleste bør nævnes og gøres til Genstand for nærmere Omtale:

- a. Modtaget fra Hovedkontoret,
- b. Abonnementskort,
- c. Lokale Billetter,
- d. Gennemgaaende Billetter,
- e. Lokalt Rejsegods,
- f. Gennemgaaende Rejsegods,
- g. Banemærker,
- h. Betalte Beløb for udgaaet lokalt Gods,
- i. Betalte Beløb for udgaaet gennemgaaende Gods,
- k. Henviste Beløb for indgaaet lokalt Gods,
- l. Henviste Beløb for indgaaet gennemgaaende Gods,
- m. Vognpenge,
- n. Pakhus- og Pladsleje,
- r. Indbetalte Deposita.

ad a. *Modtaget fra Hovedkontoret.* Her opføres det samlede Beløb, Stationen i Maanedens Løb har modtaget fra Hovedkontoret til Supplering af Kassebeholdningen.

ad b. *Abonnementskort.* Der skelnes mellem: Aarskort, Maanedskort, 14-Dages Kort, 7-Dages Kort, Skolekort og Frikort.

Abonnementskortene udstedes af Hovedkontoret ifølge Rekvisition fra de enkelte Stationer. Ved Udstedelsen noterer Hovedkontoret Kortene i en Journal med Navn, Beløb og Forfaldsdag. Betalingen for Kortene erlægges til Stationerne, der ved Maanedens Slutning udarbejder Rapport herover og medsender denne til Hovedkontorets Revisionsafdeling.

ad c. *Lokale Billetter.* Billetterne, som er fortløbende nummerede og paatrykt Stationsnavne og Pris, rekvireres hos Hovedkontoret, der noterer Numrene paa og Antallet af de udleverede Billetter i en Billebeholdningsbog. Ved Maanedens Slutning udarbejder Stationerne Rapport over solgte Billetter. Rapporten, der indsendes til Revisionsafdelingen, indeholder Oplysning om Stationsnavne, Begyndelses- og Slutnumre for de solgte Billetter, Antal, Priser samt fejl-stemplede og tilbagebetalte Billetter, der ligeledes indsendes.

En særlig Art lokale Billetter er de saakaldte »Togbilletter«. Disse Billetter udsendes i Hefter fra Hovedkontoret til en bestemt Endestation, hvor Konduktøren faar dem udleveret, og hvortil han igen skal afregne solgte Billetter. Billetterne er fortløbende nummerede,

og Udleveringen noteres i Hovedkontorets Beholdningsbog. Ved lodret Perforering er Billetterne delt i 2 Halvdele, hvoraf den yderste udleveres den Rejsende, medens Konduktøren beholder den inderste. Billetterne indeholder en Fortegnelse over samtlige Stationer paa Strækningen, Billetpriser samt Tallene 1—31, svarende til Datoerne i en Maaned og Tallene 1—12, svarende til Aarets 12 Maaneder. Ved Udstedelsen gennemklippes ved Ombøjning begge Halvdele samtidig, og der klippes Huller udfor Afgangs- og Ankomststation, Billetpris, Dato og Maaned. De Rejsende er saaledes selv i Stand til at kontrollere, om Billetten er rigtigt udstedt. Den Billethalvdel, Konduktøren beholder, afleveres ved Afregningen til Stationen, der ved Gennemsyn af Hefterne kontrollerer, at Konduktøren afregner samtlige solgte Billetter. Over Salget af disse Billetter udfærdiges særlig Maanedsrapport, der indsendes til Revisionsafdelingen.

ad d. *Gennemgaaende Billetter.* Stationerne ligger med en Beholdning af gennemgaaende Billetter til de vigtigste Stationer i Landet. Billetterne, som er fortløbende nummererede og paatrykt Stationsnavne og Pris, rekvireres paa samme Maade som lokale Billetter hos Hovedkontoret. Der udarbejdes tilsvarende Rapport over Salget af disse Billetter. Hos Hovedkontoret rekvireres endvidere Gennemskrivningshefter indeholdende et bestemt Antal fortløbende nummererede *Blankobilletter*, som benyttes, naar Stationen ikke er i Besiddelse af en trykt Billet til det ønskede Bestemmelsessted. Hovedkontoret noterer Numrene paa de udleverede Blankobilletter i Beholdningsbogen. Blankobilletten, der ved Gennemskrivning udstedes i 2 Eksemplarer, indeholder Oplysninger om Dag, Maaned og Aarstal for Udstedelsen, Stationens Navn, til hvilken Station Billetten gælder, Prisen, Barnebillet (halv Pris) m. m. Der findes Hefter baade for Enkelt- og Dobbeltrejser til Fælles- og I Klasse. Originalen indsendes sammen med Rapporten over solgte Blankobilletter til Revisionsafdelingen. Kopien udleveres den Rejsende som Billet.

ad e. *Lokalt Rejsegods.* Hos Hovedkontoret rekvireres Gennemskrivningshefter indeholdende et vist Antal fortløbende, nummererede Garantisedler i 2 Eksemplarer. Udleveringen noteres i Hovedkontorets Beholdningsbog. Garantisedlerne udfyldes med Oplysning om Afgangs- og Ankomststation, Dato, Aarstal, Antal, Vægt, Indskrivningsgebyr og Overvægtsfragt. Kopien udleveres den Rejsende som Legitimation. Originalen indsendes til Revisionsafdelingen sammen med Maanedsopgørelsen.

Under denne Post opføres endvidere Fragtindtægter af Cykler. De saakaldte Cyklebilletter, som er fortløbende nummererede, udleveres

i Hefter af Hovedkontoret, der noterer Numrene paa de udleverede Billetter. Disse bestaar af en aflang Talon, som ved vandret Perfore-ring er delt i 3 Dele forsynet med samme Nummer; de enkelte Dele udfyldes med Oplysning om Afgangs- og Ankomststation samt Fragt-beløbet. Den øverste Del anbringes paa Cyklen, den nederste ud-leveres til Afsenderen. Den midterste Del indsendes sammen med Maanedsopgørelsen, som er fælles for lokalt Rejsegods og Cykler, til Revisionsafdelingen.

ad f. *Gennemgaaende Rejsegods*. Forretningsgangen er den samme som anført under lokalt Rejsegods. Der udarbejdes tilsvarende speci-ficeret Maanedsopgørelse, som indsendes til Revisionsafdelingen sam-men med de originale Garantisidler.

ad g. *Banemærker*. Disse rekvireres hos Hovedkontoret, der fører Kontrol med Udleveringen.

Paa Bagsiden af Hovedregnskabet er der afsat Plads til Regnskab over solgte Banemærker.

ad h og i. *Betalte Beløb for udgaaet lokalt og gennemgaaende Gods*. Herover fører Stationerne Specifikationshefter og Kontrolbøger, paa Grundlag af hvilke de specificerede Maanedsrapporter udarbejdes. Samtidig med Indsendelsen af disse til Revisionsafdelingen indsendes tillige Specifikationshefterne.

ad k og l. *Henviste Beløb for indgaaet lokalt og gennemgaaende Gods*. Indføres af Stationerne i Specifikationshefter og Kontrolbøger, paa Grundlag af hvilke de specificerede Maanedsrapporter udarbej-des. Samtidig med Indsendelsen af disse til Revisionsafdelingen ind-sendes tillige Specifikationshefterne.

ad m og n. *Vognpenge, Pakhus- og Pladsleje*. Over disse Indtægter, som af Stationerne indføres i særlige Specifikationsbøger, indsendes specificerede Maanedsrapporter til Revisionsafdelingen.

ad r. *Indbetalte Deposita*. Der indsendes specificeret Maanedso-pgørelse herover til Revisionsafdelingen.

Udover ovennævnte Indtægtsposter forekommer der en Række min-dre væsentlige Indtægter, som for Eksempel Telegrambefordring, Salg af Fragtbreve, Godskvitteringsbøger, Rejselister, Køreplaner o. s. v. Over disse Poster udarbejder Stationerne ligeledes specificerede Maa-nedsrapporter, som indsendes til Revisionsafdelingen. Paa Foden af Rapporterne anføres Beholdningerne af Køreplaner og Rejselister m. v., med hvilke Beholdninger Hovedkontoret fører en tilsvarende Kontrol som med Billetter.

For Banens Rutebiler benyttes for Personindtægten et System sva-rende til de under lokale Billetter nævnte Togbilletter (Klippebillet-

ter). Billetterne udleveres gennem Stationerne, til hvem Chaufførerne afregner. Både Billet- og Godsindtægten passerer over Stationernes Regnskaber, men opføres særskilt på Kasseekstraktudskriften. Der udarbejdes tilsvarende Maanedsrapporter, og Hovedkontoret fører en lignende Kontrol med udleverede Billetter m. m.

På Stationernes Hovedregnskab er Udgiftsposterne opdelt i følgende Kategorier:

1. Uberigtigede og udbetalte Efterkrav,
2. Indsendt til Kassereren,
3. Berigtigelse i Henhold til Antegnelse,
4. Tilbagebetalte Deposita.

Over uberigtigede og udbetalte Efterkrav samt tilbagebetalte Deposita udarbejdes månedlige Specifikationer, der indsendes til Revisionsafdelingen.

Under »Indsendt til Kassereren« opføres den samlede Sum, der i Månedens Løb er indsendt til Hovedkontoret.

Udgiftsposten »Berigtigelse i Henhold til Antegnelse« vedrører de af Banens Revisionsafdeling konstaterede Uoverensstemmelser, som skal berigtiges af Stationerne. Ligeledes findes Post under Indtægterne.

Hovedregnskabet, der skal være underskrevet af Stationslederne, viser endvidere Kassebeholdningen ved Månedens Begyndelse og Slutning.

Hovedkontorets Bogholderi omfatter følgende Bøger:

Kassejournal (autoriseret),
 Generalhovedbog (autoriseret),
 Rekapitulationsbog for Stationernes Indtægter og Udgifter,
 Underkontobog (Specifikationsbog til Udgiftskontiene),
 Lagerbøger for Bane- og Maskinafdelingens Beholdninger,
 Kontrolnoteringsbog og
 Billetbeholdningsbog.

Personalet består af følgende:

Driftsbestyrer,
 Fuldmægtig,
 Kasserer,
 Bogholder,
 Assistent,
 Lederen af Revisionsafdelingen og
 2 Assisterter.

Kasse og Bogholderi er skarpt adskilt. Samtlige Indtægter og Udgifter anvises af Driftsbestyreren eller Fuldmægtigen ved Paategning paa Bilagene. For Indtægternes Vedkommende kontrolnoteres Beløbene endvidere i Bogholderiet i en dertil indrettet Kontrolnoteringsbog. Bortset fra Indbetalingerne fra de enkelte Stationer indgaar de fleste Indtægtsposter i Form af Checks eller Anvisninger, som omgaaende indsættes paa Banens Bank- eller Girokonto. Størstedelen af Udgifterne betales med Checks, og som Følge heraf er Kassebeholdningen som Regel ret minimal. Kassereren fører ikke nogen egentlig Kasseklade, men en Kasseafstemningsbog, hvori han daglig indfører en samlet Sum for Indtægter og Udgifter samt en Kasseopgørelse, der viser Beholdningens Størrelse. Bilagsbeløbene optælles paa Regnemaskine, og Strimlerne herfra afleveres til Bogholderiet sammen med Bilagene. Kassereren har ikke Bankfuldmagt. De trukne Checks underskrives af Driftsbestyreren eller Fuldmægtigen samtidig med, at de tilsvarende Udgiftsbilag forsynes med Anvisningspaategning. Bogholderiet indfører dagligt Kassebilagene i Kassejournalen, optæller Kassekontoen, trækker Saldo og afstemmer denne med Kasseafstemningsbogen. Endvidere afkonfereres de indførte Beløb med Regnemaskinestrimlerne, som herefter tilbageleveres Kassereren, der opbevarer disse. I Bogholderiet føres der paa Grundlag af Checktaloner og Noteringer i Bankbøger, Lister over trukne, ikke fremkomne Checks, hvilket Materiale benyttes af Bogholderiet ved periodiske Bankafstemninger.

Kassejournalen, som omfatter eet Regnskabsaar, indeholder foruden Kasse-, Bank- og Girokolonner, Kolonner for de i det summariske Driftsregnskab anførte Indtægts- og Udgiftsposter og en Kolonne for Rutebilernes Indtægter og Udgifter. Endvidere Kolonner for Mellemregnskab med Stationerne og Sygekassen, Lagerbeholdninger, Personlige Konti, Indtægter og Udgifter vedrørende forrige Regnskabsaar og en Diversekolonne, som benyttes til Posteringer vedrørende diverse Aktiv- og Passivkonti. I en særlig Kolonne, som er anbragt før Tekstkolonnen, anføres Numrene og Bogstaverne paa de Hoved- og Underkonti, Beløbene vedrører.

Af Indtægtsposterne skal følgende nævnes og omtales nærmere:

Postens Befordring,
 Udleje af Tjenesteboliger, Kiosker, Lokaler, Arealer m. v.,
 Jernbaneskyld,
 Salg af brugte Materialer,
 Arbejde udført for fremmede,

Funktionærernes Pensionsbidrag,
 Funktionærernes Sygekassekontingent og
 Beløb indgaaet fra de i Banen interesserede Kommuner
 til Dækning af Underskud.

ad *Postens Befordring*. Fra Postvæsenet indgaar hver Maaned Opgørelser over det Vederlag, der tilkommer Banen for Befordringen af Posten, herunder Godtgørelse for Levering af Lys og Varme i Togene. Opgørelsen afleveres til Revisionsafdelingen.

ad *Udleje af Tjenesteboliger, Kiosker, Lokaler, Arealer m. v.* Ved Hovedkontoret og de fleste Stationer findes Privatboliger, som beboes af Funktionærer.

Lejen for disse Boliger er fastsat i Funktionærernes Overenskomst med Banen. Bogholderiet opbevarer en fuldstændig Fortegnelse over samtlige Tjenesteboliger med Angivelse af den maanedlige Husleje og fører Kontrol med Lejeindtægten.

For udlejede Kiosker og Arealer foreligger Lejekontrakter, som opbevares i Bogholderiet, der udskriver Kvitteringer og fører Kontrol med Lejeindtægten.

For Lokaler, udlejet til Postvæsenet, foreligger særlige Entrepriseoverenskomster, af hvilke Lejeindtægten fremgaar. Postvæsenet afregner disse Lejebeløb maanedsvist.

ad *Jernbaneskyld*. Jernbaneskylden incasseres af Staten, og Banen modtager sin Andel heraf een Gang om Aaret.

Forholdet refererer sig til Lov af 18. April 1910, ændret ved Lov af 4. Oktober 1919 og 25. Januar 1924. De, der eventuelt har Interesse i at uddybe dette Emne nærmere, kan henvises blandt andet til J. Toftegaards »Vore Skatter«.

ad *Salg af brugte Materialer*. For Indtægter af denne Art udskrives af den ansvarshavende Tjenestemand (Baneformand eller Maskinmester) fortløbende nummererede Fakturaer i 3 Eksemplarer.

Den ene Kopi udleveres Modtageren, den anden afleveres til Kassereren, der incasserer Beløbene. Det fastsiddende Eksempplar beholder Funktionæren, der ved Maanedens Slutning paa Grundlag heraf udarbejder Rapport over de i Maanedens Løb stedfundne Salg opdelt i Salg af Lagermaterialer og Salg af andre Materialer. Rapporten afleveres til Bogholderiet, der fører Kontrol med disse Indtægter.

Salg af Lagervarer indgaar ikke under denne Indtægtspost, men krediteres under Lagerkontoen i Kassejournalen.

Salg af brugte Lokomotiver, Vogne, Arealer, Bygninger og større

Ejendele, der er bogført under Banernes Anlægsværdi, krediteres en særlig Reserve-Afskrivningskonto, som senere vil blive omtalt.

ad *Arbejde udført for fremmede*. Paa Grundlag af Oplysninger om udbetalt Arbejds løn og anvendte Materialer m. v. udarbejder Bogholderiet Opgørelser til rette Vedkommende og kontrollerer, at Beløbene indgaar.

Det er kun den Nettofortjeneste, der fremkommer, efter at Udgifterne til Arbejds løn og Materialer er afskrevet paa de paagældende Lønnings- og Lagerkonti, der føres til Indtægt herunder.

ad *Funktionærernes Pensionsbidrag*. Banen er tilsluttet Privatbanefunktionærernes Pensionskasse, i hvis Vedtægter m. v. Pensionsbidragenes Størrelse er bestemt. For Pensionskassens Regning incasserer Banen Bidrag hos Funktionærerne og udbetaler Pensioner. Der indsendes kvartaarlige Opgørelser til Pensionskassen, som — efter at have revideret Opgørelserne — foretager Afregning. Saavel Indtægter som Udgifter føres over Udgiftskonto Vb, der — naar Afregning fra Pensionskassen har fundet Sted — skal vise Størrelsen af Banens eget Bidrag, som iøvrigt fremgaar af Kvartalsopgørelserne.

ad *Funktionærernes Sygekassekontingent*. Banens Funktionærer har deres egen Sygekasse, hvis Regnskab er underlagt Hovedkontorets Kasserer. Der føres en Kassejournal over Indtægter og Udgifter og aflægges Regnskab een Gang om Aaret. Regnskabet revideres af de paa Sygekassens Generalforsamling valgte Revisorer.

Kontingentet, hvis Størrelse er nærmere fastsat i Vedtægter m. v., incassereres af Banen, der afregner med Sygekassen.

Indtægter og Udgifter passerer i Banens Bogholderi en særlig Konto, der skal saldere ved Maanedens Slutning.

ad *Indgaaet fra de i Banen interesserede Kommuner til Dækning af Underskud*. Om de enkelte Kommuners Andel i Banens Driftsunderskud er der givet nærmere Regler i Vedtægterne. Naar Regnskabet er godkendt af Generalforsamlingen, tilgaar der paa Grundlag af den af Bogholderiet foretagne Beregning over Fordeelingen af Underskuddet de enkelte Kommuner Meddelelser herom, hvorefter Beløbene indbetales.

Vedrørende Udgiftsposterne finder jeg kun Grund til at omtale følgende af de Udgifter, som posteres under Kontoen »Andre Udgifter«.

- a. Erstatning for bortkommet og beskadiget Gods og
- b. Mindre Nyanskaffelser og Udvidelser.

ad a. Erstatningerne udbetales direkte fra Hovedkontoret paa Grundlag af Oplysninger fra de enkelte Stationer. Erstatning for beskadiget Gods beregnes som Differencen mellem Godsets Værdi før og efter Beskadigelsen.

ad b. Kontoen belastes for mindre Nyanskaffelser og Udvidelser, som ikke kan betragtes som almindelig Vedligeholdelse eller Udskiftning af Materiel eller Materialer, og som ikke kan afholdes af Banens Reservefond (Afskrivningsfond), men som under Hensyn til Banens fortsatte forsvarlige Drift dog maa anses for nødvendige eller paakrævede. Større Anskaffelser og Udvidelser, derunder Anskaffelse af Ruteautomobiler, opføres ikke herunder, men belastes særlige Værdikonti under Aktiverne.

Endelig opføres under denne Konto fornøden Afskrivning paa eventuelt Rutebilmateriel m. v., der skal afskrives aarligt med 20 % af Anskaffelsesværdien og med 4 % af den oprindelige Værdi af faste Anlæg som for Eksempel Garager og Rutebilstationer.

Rutebilernes Indtægter og Udgifter opdeles iøvrigt i samme Kategorier som Banens og anføres særskilt i Regnskabet.

Banens Kassejournal fungerer samtidig som Hovedjournal, og heri indføres ved Maanedens Slutning samtlige Indtægter og Udgifter ved Stationerne ifølge den tidligere nævnte Rekapitulationsbog for Stationernes Indtægter og Udgifter. (Denne føres af Revisionsafdelingen paa Grundlag af de indsendte Hovedregnskaber). Endvidere indføres i Kassejournalen Forbruget af Lagervarer i Maanedens Løb. Dette sker paa Grundlag af særlige Lagerrapporter, der udarbejdes af Lederne af Maskin- og Baneafdelingen, og som desuden viser Beholdningens Størrelse ved Maanedens Begyndelse og Slutning. Indkøb af Materialer, som forbruges omgaaende, føres ikke over Lagerkontiene, men belastes direkte paa de respektive Udgiftskonti. Det samme er Tilfældet med Købet af en hel Del uvæsentlige Smaa-materialer.

Kassebogens Totalbeløb for de enkelte Maaneder indføres direkte i Hovedbogen, der indeholder Konti for de i det summariske Driftsregnskab anførte Indtægts- og Udgiftsposter samt Konti for diverse Aktiver og Passiver.

Underkontobogen (Specifikation til Driftsudgifter for Banen og Rutebilerne) føres paa Grundlag af Bilagene. Bogholderiet udarbejder hver Maaned Uddrag af Underkontobogen, hvilke Uddrag afstemmes med de respektive Totalkonti i Generalhovedbogen.

Lagerbøgerne, der føres af Bogholderiet paa Grundlag af Leverandørfakturaer og Regninger, Regningskopier for solgte Materialer og

de førnævnte Rapporter over forbrugte Materialer, er indrettet med Konti for de vigtigste Kategorier af Lagervarer samt en Diverse-konto. Forbruget afskrives til Gennemsnitspriser. Eventuelle Differencer reguleres ved Posterings i Lagerbøger og Kassejournal. Der udarbejdes hver Maaned Uddrag af Lagerbøgerne. Uddragene afstemmes med Totalkontiene i Hovedbogen og med Lagerrapporterne.

Billetbeholdningsbogen, der er indrettet med Konti for de enkelte Kategorier af Billetter og Hefter m. v., føres for Tilgangens Vedkommende paa Grundlag af Leverandørregninger. Ved Modtagelsen kontrolleres i Overværelse af Lederen af Revisionsafdelingen, at det Antal Billetter eller Hefter, der er bestilt, er til Stede, og for nummererede Billetters og Hefters Vedkommende, at Nummerrækken ikke er brudt. Afgangen bogføres paa Grundlag af særlige Rekvisitionsbøger, hvori de enkelte Stationer kvitterer for Modtagelsen. Billetmaterialet opbevares i aflaaet Rum i Revisionsafdelingen, og Udlevering af Billetter finder ligeledes kun Sted i Overværelse af Lederen af Revisionsafdelingen.

Til Bogholderiets Regnskabsafslutning skal knyttes nogle enkelte Bemærkninger:

Banens Regnskabsaar løber fra 1. April til 31. Marts, og pr. sidstnævnte Dato foretages en foreløbig Afslutning af Kassejournalen, hvorefter Føringen af Kassejournalen for det følgende Regnskabsaar paabegyndes; i denne er der — som tidligere nævnt — indrettet Kolonner for Indtægter og Udgifter vedrørende forrige Regnskabsaar, og ved Bogføringen af Bilagene har Bogholderiet Opmærksomheden henvendt paa Poster af denne Art og sørger for, at Beløbene bliver posteret i de dertil indrettede Kolonner. Selve Regnskabsafslutningen finder normalt først Sted i Begyndelsen af Juni Maaned, idet der gaar et Par Maaneder, inden samtlige Indtægts- og Udgiftsposter vedrørende det gamle Regnskabsaar er kommet frem. Paa Grundlag af Noteringerne i de to Kolonner for Indtægter og Udgifter, betalt efter 1. April, men vedrørende det forløbne Regnskabsaar, udarbejder Bogholderiet specificerede Opgørelser, hvis Totalbeløb under 31. Marts bogføres paa henholdsvis Debitorers og Kreditorers Konto og modposteres paa de respektive Indtægts- og Udgiftskonti. Udgifterne bogføres endvidere i Underkontobogen. Herefter afsluttes Kassejournalen for det gamle Regnskabsaar, og Totalbeløbene for Marts Maaned indføres i Hovedbogen. De enkelte Konti heri afstemmes med Uddrag og Specifikationer, hvorefter Banens Aarsregnskab og Regnskaberne for Banens forskellige Fonds m. v. udarbejdes.

Jeg skal herefter gaa over til en Omtale af det Arbejde, der udføres af Banens Revisionsafdeling:

Arbejdet kan opdeles paa følgende Maade:

1. Kontrol med de enkelte Stationers Indtægter og Udgifter,
2. Føringen af Rekapitulationsbogen for Stationernes Indtægter og Udgifter,
3. Føringen af Kontrolbøger for Stationernes Beholdninger samt Efterkrav og Deposita,
4. Kontrol med Stationernes Beholdninger,
5. Kontrol med Hovedkontorets Billetbeholdninger m. v.,
6. Kontrol med enkelte af Hovedkontorets Indtægts- og Udgiftsposter.

ad 1. *Kontrol med de enkelte Stationers Indtægter og Udgifter.* Som tidligere nævnt modtager Revisionsafdelingen fra de enkelte Stationer daglige Kasserapporter, Maanedstregnskaber og Specifikationer til de i Maanedstregnskaberne anførte Indtægts- og Udgiftsposter samt Specifikationshefter og Bilag m. v.

Paa Grundlag heraf og paa Grundlag af Afregninger fra andre Baner (Statsbanerne) kontrollerer Revisionsafdelingen — i det Omfang det er muligt —, at de i Maanedstregnskaberne og Specifikationerne opførte Tal er rigtige, herunder blandt andet, at de af Stationerne noterede Enhedspriser for saavel Person- som Gods-transport er i Overensstemmelse med de tariffmæssige Takster, samt at Opgørelsernes enkelte Beløb er rigtigt udregnet.

Paa Grundlag af de modtagne Rapporter om ind- og udgaaet Gods kontrolleres, at samtlige Selskabet tilkommende Fragtindtægter er medtaget i Opgørelserne fra Stationerne.

For det lokale Gods Vedkommende sker dette ved at sammenholde de enkelte Stationsrapporter med hinanden.

For gennemgaaende Gods ved at sammenholde Stationsrapporterne med Afregningerne fra Statsbanerne.

Specifikationerne over solgte gennemgaaende Billetter sammenholdes ligeledes med Statsbanernes Afregninger. Afregningerne over de af Statsbanerne og andre Baner solgte Billetter til Banens Stationer kontrolleres ved Hjælp af de i Togene indsamlede Billetter, som afleveres til Revisionsafdelingen.

Kontrollen med Efterkravsbeløb og disses Afregning til Afsenderen og med ind- og udbetalte Deposita sker ved Hjælp af de senere omtalte Kontrolbøger, som føres af Revisionsafdelingen.

Salg af Abonnementskort kontrolleres ved Hjælp af den paa Hovedkontoret førte Journal, der endvidere danner Grundlaget for Føringen af Kontrolbogen for ind- og udbetalte Deposita.

ad 2. *Føringen af Rekapitulationsbogen for Stationernes Indtægter og Udgifter.* Føringen sker paa Grundlag af de fra Stationerne modtagne Maanedstregnskaber. Rekapitulationsbogen indeholder Kolonner for Beløb, udbetalt til Stationerne, Indtægter og Udgifter opdelt i forskellige Kategorier, Stationernes Indbetalinger til Hovedkontoret samt Beholdningerne ved Maanedens Begyndelse og Slutning.

ad 3. *Føringen af Kontrolbøger for Stationernes Beholdninger samt Efterkrav og Deposita.* Paa Grundlag af Rekvissionsbøgerne og Maanedstregnskaberne fører Revisionsafdelingen for hver Station en Kontrolbeholdningsbog, der er indrettet med Konti for de forskellige Kategorier af Billetter og Hefter samt Banemærker, Godskvitteringsbøger og Køreplaner m. v.

Desuden føres paa Grundlag af Maanedstregnskaberne Kontrolbøger for Efterkravsbeløb.

Endelig fører Revisionsafdelingen paa Grundlag af Noteringerne i den tidligere omtalte Journal over udstedte Abonnementskort Kontrolbøger for ind- og udbetalte Deposita.

ad 4. *Kontrol med Stationernes Beholdninger.* Periodisk i Aarets Løb foretager Revisionsafdelingen uanmeldte Eftersyn paa Stationerne og kontrollerer herunder, at den kontante Beholdning stemmer med Kassebogen og sidst modtagne daglige Kasserapport.

Paa de Stationer, hvori der samtidig er Postekspedition, foretages Eftersynet som Regel i Samarbejde med Postvæsenets Revision.

Ved Eftersynet foretages endvidere Optælling af samtlige Billetbeholdninger og Beholdningerne af uindløste Efterkravsforsendelser, Garantisedler, Banemærker, Godskvitteringsbøger m. m. Revisionen paaser, at det første og sidste Nummer i de enkelte Beholdninger stemmer med Kontrolbeholdningsbogen og sidst modtagne Afregning, idet der herunder tages Hensyn til de inden Eftersynet samme Dag eventuelt solgte Billetter m. v.

Paa de Stationer, hvor Billetbeholdningerne er saa store, at en fuldstændig Optælling vil være forbundet med et betydeligt Arbejde, finder der ikke ved hvert Eftersyn Optælling Sted, men Revisionen paaser, at det første og sidste Nummer i de enkelte Beholdninger stemmer med Kontroltallene, naar Hensyn tages til de inden Eftersynet solgte Billetter.

For at sikre sig imod, at en Funktionær kan have solgt Billetter uden at foretage Afregning, idet saadanne Salg kan være sket ved

Brud paa Rækkefølgen i Billetbeholdningens Numre, foretages der i Aarets Løb en stikprøvevis Undersøgelse af de af Togpersonalet indsamlede Billetter, hvorved det kontrolleres, om Numrene paa disse staar i naturligt Forhold til de i den nærmest følgende Maanedsafregning angivne.

Om de foretagne Eftersyn indføres Beretninger i en særlig Revisionsprotokol.

ad 5. *Kontrol med Hovedkontorets Billetbeholdning.* Revisionsafdelingen kontrollerer Indførslerne i den af Bogholderiet førte Beholdningsbog.

Tilgangen kontrolleres ved Hjælp af Leverandørregninger og Afgangen ved Hjælp af Rekvisitionsbøgerne fra de enkelte Stationer. Som tidligere nævnt overværer Lederen af Revisionsafdelingen saavel Indlevering som Udlivering og Revisionsafdelingen foretager endvidere uanmeldt Beholdningseftersyn, hvorom der indføres Beretning i den særlige Revisionsprotokol.

ad 6. *Kontrol med enkelte af Hovedkontorets Indtægts- og Udgiftsposter.* Revisionsafdelingen kontrollerer, at de i Kassejournalen indførte Ind- og Udbetalinger vedrørende Stationerne er i Overensstemmelse med Stationernes Hovedregnskaber. Endvidere kontrolleres Afregningerne fra Postvæsenet og enkelte andre mindre væsentlige Indtægts- og Udgiftsposter vedrørende Stationerne.

Jeg skal herefter gaa over til en Omtale af det Revisionsarbejde, som udføres af de generalforsamlingsvalgte Revisorer, idet jeg skal begynde med en Omtale af de gældende Bestemmelser for Revision i Privatbaner.

Der findes hverken i Jernbanelovgivningen eller Eneretsbevillingerne Bestemmelser om Revisorer eller Revision. Privatbanerne er undergivet Aktieselskabslovens Bestemmelser, og Vedtægterne, der skal approberes af Ministeriet for offentlige Arbejder, skal affattes i Henhold hertil og til Bestemmelserne i Jernbanelovgivningen og Eneretsbevillingerne.

Lovbestemmelserne om Revision i Privatbaner findes herefter i Aktieselskabslovens §§ 52 og 54. Ifølge Aktieselskabslovens § 52, 2. Stk., skal der »I de Selskaber, hvis Aktier er Genstand for offentlig Kursnotering, være flere Revisorer og mindst een af disse skal være statsautoriseret«.

Som nævnt i Indledningen findes der kun 2 Privatbaner her i Landet, hvis Aktier noteres. For de øvrige Privatbaners Vedkommende kræver Aktieselskabsloven altsaa ikke Valg af statsautoriserede Revi-

sorer. Ministeriet for offentlige Arbejder har imidlertid ønsket og faaet gennemført Valg af statsautoriserede Revisorer vistnok i samtlige Privatbaner.

Af Bestemmelserne i Banens Vedtægter har følgende Interesse for Revisorerne:

§ 4. Selskabets Forhold til Staten er bestemt ved Lovene Nr. 88 af 8. Maj 1894 og Nr. 156 af 27. Maj 1908 (Jernbanelove) og ved førnævnte i Henhold til disse Love meddelte Eneretsbevillinger, der er overtaget af Selskabet, samt ved nærværende af Ministeriet for offentlige Arbejder ifølge Eneretsbevillingerne approberede Vedtægter.

§ 5. Selskabets Kapital er 5.000.000 Kroner, der er fuldt indbetalt og tilvejebragt dels ved Bidrag fra Staten, dels ved Bidrag fra Kommuner eller kommunale Havne og et privat Selskab og saaledes, at

Statens Del er	Kr. 2.500.000,00
Amtskommunens Del er	» 1.250.000,00
De øvrige interesserede Kommuner samt et privat Selskab (Navne paa de enkelte Kommuner og det private Selskab er nævnt med Angivelse af Beløb) ialt	» 1.250.000,00

Statskassen nyder for sit Bidrag samme Ret som de øvrige Bidragydere.

§ 6. De Aktier, der tilhører private, kan naar som helst indkaldes af Selskabet til Indløsning med deres Paalydende, saalænge Stat eller Kommune er Aktionær i Selskabet.

§ 12. Selskabets Administration varetages af:

1. Generalforsamlingen,
2. Bestyrelsen.

§ 13. Generalforsamlingen har den højeste Myndighed. Den dannes af 128 af Aktionærene valgte Repræsentanter, hvoraf 64 vælges af Regeringen, 32 af Amtskommunen, 31 af de øvrige interesserede Kommuner og 1 af det private Selskab.

§ 26. Bestyrelsen bestaar af 8 Medlemmer, hvoraf 4 udnævnes af Regeringen, 2 af Amtsrådet og 2 af de øvrige Aktiehavendes Repræsentanter.

§ 31. Til Ledelse af Banens daglige Drift ansættes en Driftsbestyrer. Ingen kan ansættes i en overordnet Stilling ved Banen, førend Ministeriets Samtykke til Ansættelsen er erhvervet.

§ 33. Naar Regnskabet er underskrevet af Bestyrelsen og revideret, tilstilles det overensstemmende med Eneretsbevillingernes § 29 Regeringen.

Samtidig med Regnskabet indsendes til Regeringen en Forklaring over Regnskabets Forhold til Budgettet.

Der vælges 2 Revisorer, hvoraf den ene skal være statsautoriseret og hvis Vederlag fastsættes af Generalforsamlingen.

Revisorerne er ikke indskrænket til en Talrevision af Regnskabet; de er tillige pligtige til at udtale sig om, hvorvidt Bestyrelsen ved sine Dispositioner over Selskabets Formue tilbørlig har varetaget sammes Tarv og holdt sig dets Vedtægter efterrettelig.

§ 34. Af Banens aarlige Overskud af Driftsindtægter over Driftsudgifter — under disse sidste indbefattet Renter og Afdrag af Banens Laan — hen-

lægges, saavidt Overskuddet tilstrækker, et Beløb af Kr. 400,00 pr. km af Banens Driftslængde til Afskrivningsfonden. Over Fondens Midler kan der kun disponeres med Samtykke af Ministeriet for offentlige Arbejder, der ligeledes bestemmer, at Henlæggelsen til Fonden under Hensyn til dennes Størrelse indtil videre kan ophøre. Afskrivningsfonden gøres rentebærende efter en af Ministeriet godkendt Plan. Alle Fonden tilhørende Værdipapirer skal forsynes med Paategning af Ministeren om deres Bestemmelse. Paragraffen indeholder tillige Bestemmelser om Fordelingen af eventuelt Underskud.

§ 35. indeholder Bestemmelser om Statens Overtagelse af Banen og Vederlaget herfor.

Forannævnte Vedtægtsbestemmelser er typiske for Privatbaner. Reglen i § 34 om Henlæggelse til en Afskrivningsfond er obligatorisk for samtlige Baner. Bestemmelsen i samme § om, at Afskrivningsfonden skal gøres rentebærende, skal forstås saaledes, at et til den foretagne Henlæggelse svarende Beløb skal anbringes efter en af Ministeriet godkendt Plan, hvilket som Regel vil være i Bank, Sparekasse, Kredit- eller Hypotekforeningsobligationer.

Arbejdet mellem de generalforsamlingsvalgte Revisorer er fordelt saaledes, at den lokale Revisor foretager en stikprøvevis Revision af Stationernes Indtægter og Udgifter og uanmeldte Beholdningseftersyn paa Stationerne sammen med Lederen af Revisionsafdelingen. Endvidere kontrollerer den lokale Revisor Rigtigheden af Indførslerne i Rekapitulationsbogen for Stationernes Indtægter og Udgifter.

Mit Arbejde omfatter uanmeldte Beholdningseftersyn paa Hovedkontoret, Revision af Hovedkontorets Bogføring og Gennemgang af Aarsregnskabet.

Med visse Mellemrum kontrollerer jeg, om den interne Revision arbejder tilfredsstillende og i Overensstemmelse med givne Instrukser. Revisionsafdelingens Bemærkninger gennemlæses.

Revisionen udføres periodisk i Aarets Løb og begynder med et Kasseeftersyn. For Kontrollens Skyld afstemmes samtidig Sygekassens Beholdning, som er underlagt Kassereren. I Forbindelse med Eftersynet afstemmes Banens og Sygekassens Bank- og Postgiromellemværender samt Bank- og Sparekassebøger tilhørende Banens Fonds. Endvidere kontrolleres Tilstedeværelsen af Værdipapirer, tilhørende Banens Fonds- og Sygekassen.

Jeg skal herefter i korte Træk omtale *Revisionen af Bogføringen og Gennemgangen af Aarsregnskabet*.

Revisionen af Bogføringen.

Kassejournalen. Noteringerne heri sammenholdes med Kassebilagene, og det kontrolleres, at de enkelte Beløb er posteret i de rigtige Kolonner, og at Konteringsangivelserne for saavel Hoved- som Underkonti er rigtige. Indtægterne kontrolleres ved Hjælp af Lejekontrakter, Opgørelser, Gennemskrivningshefter m. v. og Kontrolnoteringsbogen.

Lønningslister og Udgiftsbilag, som er udfærdiget af Banen, efterregnes og eftertælles ved Stikprøver.

Udregningerne paa Lønningslisterne kontrolleres stikprøvevis ved Hjælp af Lønregulativer m. v.

Det kontrolleres endvidere, at samtlige Bilag er forsynet med Anvisningspaategning af Driftsbestyreren eller Fuldmægtigen.

Posteringsen ved Maanedens Slutning vedrørende Indtægter og Udgifter ved Stationerne samt Forbruget af Lagervarer kontrolleres ved Hjælp af den i Revisionsafdelingen førte Rekapitulationsbog og Lagerrapporterne.

Øvrige Ultimoposteringer kontrolleres ved Hjælp af foreliggende Bilagsmateriale.

Kassejournalen eftertælles og Slutsummerne afkonfereres til Generalhovedbogen.

Generalhovedbogen revideres paa sædvanlig Maade.

Underkontobogen. Noteringerne heri kontrolleres ved Stikprøver. De enkelte Konti eftertælles og afkonfereres til Uddraget, der ligeledes eftertælles og afstemmes med Totalkontiene i Generalhovedbogen.

Lagerbøgerne. Tilgang, Afgang og Optællingen kontrolleres ved Stikprøver. De enkelte Konti afkonfereres til Uddraget, der eftertælles og afstemmes med Totalkontiene i Generalhovedbogen. De enkelte Beholdninger afstemmes stikprøvevis med Lagerrapporterne.

Der tilstilles Bestyrelsen kvartaarlige Raabalancer med Specifikationer til Udgiftposterne og Bemærkninger om de foretagne Beholdningseftersyn og Revisionen.

Som tidligere nævnt har jeg benyttet en bestemt Privatbanes Regnskabsvæsen som Forbillede, et Forhold, der maa tages i Betragtning under min Omtale af Gennemgangen af Aarsregnskabet.

Driftsregnskabet.

De enkelte Indtægts- og Udgiftposter afstemmes med den reviderede Raabalance. Desuden foretages en detaljeret Sammenligning

med tidligere Aarsregnskaber og med Budgettet. Væsentlige Afvigelser i Forhold til Budgettallene omtales i Revisionsprotokollen.

Rigtigheden af de under Udgiftskonto V h. posterede Afskrivninger paa Rutebiler og Rutebilanlæg kontrolleres. Afskrivningsprocenterne er som tidligere nævnt henholdsvis 20 % og 4 %. Udover den ordinære Afskrivning paa 4 % paa Rutebilanlægene er der ekstraordinært afskrevet 500 Kroner, svarende til det i Regnskabsaaret præsterede Afdrag paa et i en lokal Sparekasse optaget Laan, som er anvendt til Opførelse af en Rutebilstation. Sidstnævnte ekstraordinære Afskrivning er opført som særlig Post i Driftsregnskabet.

Paa Banens oprindelige Anlægsværdi, der modsvares af Aktiekapitalen, foretages ikke Afskrivninger.

Afskrivning paa Anlægsværdien finder kun Sted i de Tilfælde, hvor Anlægskapitalen er helt eller delvis tilvejebragt gennem Optagelse af Laan og med de Beløb, Laanene er nedbragt med gennem statutmæssige Afdrag. Endvidere med de Beløb, hvormed Aktiekapitalen eventuelt nedskrives.

I de Tilfælde, hvor der sker Forøgelse af Anlægget gennem Optagelse af Laan, skal disse Forøgelser opføres særskilt i Status og afskrives overensstemmende med Afdragene paa de paagældende Laan.

Hos Staten og andre har Banen optaget Laan til Modernisering af Materiellet. I Overensstemmelse med givne Regler er de i Regnskabsaaret præsterede Afdrag paa Laanene opført som særlig Udgiftspost i Driftsregnskabet med følgende Tekst: »Afskrivning paa Moderniseringsudgifter, svarende til Afdrag paa Laan«.

Fra Staten har Banen modtaget et Tilskud til delvis Dækning af Banens Underskud i forrige Regnskabsaar. Da dette imidlertid var blevet dækket af de i Banen interesserede Kommuner, er Tilskuddet ikke indgaaet kontant, men er blevet afskrevet paa Banens Moderniseringslaan hos Staten. Tilskuddet er, efter Henstilling fra Ministeriet for offentlige Arbejder, opført i Banens Driftsregnskab med følgende Tekst:

Paa Udgiftssiden: »Ekstraordinær Afskrivning paa Moderniseringsudgifter, svarende til Statens Tilskud til Dækning af Banens Underskud i 1940/41«

og paa Indtægtssiden: »Statens Tilskud til Dækning af Banens Underskud i 1940/41«.

Banens Driftsregnskab viser Underskud og som Følge heraf foretages der ikke Henlæggelse til Afskrivningsfonden.

Status.

Banens Anlægsværdi er opført med den oprindelige Anlægsudgift, der modsvarer Aktiekapitalen. I Aarene siden 1932/33, hvor Banen har været drevet med Underskud, har der ikke fundet Henlæggelser Sted til Afskrivningsfonden, saa Bemærkningen i Betænkningens Bilag 3 om, »at der gennem den lovpligtige Etablering af en Afskrivningsfond er tænkt tilvejebragt et Beløb, der skulde modsvare Anlæggets Forringelse ved Ælde og Slid«, er derfor nærmest kun af teoretisk Betydning i dette Tilfælde.

Moderniseringsudgifter omfatter Banens Udgift til Modernisering af Anlæg og Materiel. Midlerne hertil er fremskaffet ved Optagelse af Laan hos Staten og andre. Den bogførte Værdi svarer, efter at der er foretaget Afskrivning svarende til de i Regnskabsaaret præsterede ordinære og ekstraordinære Afdrag paa Laanene, til Laanenes Restgæld.

Rutebilerne, Garagebygninger og Rutebilstationer. Der henvises til de tidligere Bemærkninger om de særlige Afskrivninger.

Kasse-, Giro- og Bankbeholdninger. Herunder er opført Stationernes Kassebeholdning, der afstemmes dels med den af Revisionsafdelingen førte Rekapitulationsbog, hvoraf Beholdningerne fremgaar og dels med Kasserapporterne fra de enkelte Stationer. De øvrige Beholdninger afstemmes paa sædvanlig Maade.

Tilgodehavender vedrørende det afsluttede Regnskabsaar. Ved Gennemsyn af Bogføringen efter 1. April og paa anden Maade kontrolleres, i det Omfang, det er muligt, at samtlige Indtægtsposter vedrørende det afsluttede Regnskabsaar er taget i Betragtning ved Regnskabsafslutningen.

Lagerbeholdninger. Den sædvanlige Kontrol med Lagerets Tilstedeværelse og Prisansættelse samt Eftertælling og stikprøvevis Efterregning af Lagerlisterne foretages.

Aktiver tilhørende Afskrivningsfonden. Aktiverne bestaar af Kreditforeningsobligationer og Banktilgodehavender. Tilstedeværelsen kontrolleres paa sædvanlig Maade. Obligationerne skal optages til Kurser pr. 31. Marts. Det kontrolleres, at Aktiverne er forsynet med Ministeriets Paategning om deres Bestemmelse. Over Aktiverne kan der kun disponeres med Ministeriets Samtykke. Jeg henviser iøvrigt til mine efterfølgende Bemærkninger om det særlige Regnskab, der skal udarbejdes for Afskrivningsfonden.

Underskudssaldo i 1941/42 dækkes af de i Banerne interesserede Kommuner m. fl. I Henhold til Bestemmelserne i Betænkningen skal

der til Ministeriet gøres Indstilling med Hensyn til Dækning af Underskuddet.

Aktiekapital. Jeg har tidligere omtalt denne Post, og skal derfor ikke komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal her.

Afskrivningsfonden. Der fremsættes nedenfor (S. 23) nogle Bemærkninger om Regnskabet for Afskrivningsfonden.

Ministeriet for offentlige Arbejder: Moderniseringslaan. Refererer sig til Lov af 14. Marts 1931 om Statshjælp til Modernisering.

Til Sikkerhed for en Del af Laanet, som er rente- og afdragsfrit, har Staten tinglyst Sikkerhed i forskellige Motorvogne og Diesellokomotiver, hvilket i Henhold til Aktieselskabsloven som bekendt skal fremgaa af Regnskabet. For den øvrige Del af Laanet garanterer de interesserede Kommuner. Gælden afstemmes ved Henvendelse til Ministeriet.

Ifølge Betænkningens Bilag 3 skal der: »for saa vidt Banen har erholdt Statshjælp til Modernisering føres et særligt Regnskab herfor. Regnskabet skal udvise, hvad der ved Driftsaarets Udgang er medgaaet til Anskaffelser m. v. samt Størrelsen af de dertil indgaaede Midler. Saldoen maa, indtil Moderniseringen er afsluttet, indgaa paa Status. Det maa derhos fremgaa af Regnskabet, hvad der er tilbagebetalt paa de af Staten ydede Laan, samt om Tilbagebetalingen er udredet af Driften eller af de garanterende Kommuner«.

Gæld til Andre: Moderniseringslaan. Gælden afstemmes ved Henvendelse til de paagældende Kreditorer. Udover Kommunegaranti har Kreditorerne ingen særlig Sikkerhed.

Gæld til N. N. Bank: Moderniseringslaan. Gælden afstemmes ved Henvendelse til Banken. Foruden Kommunegaranti har Banken tinglyst Pantebrev i 3 Dieselmotorvogne, hvilket skal fremgaa af Regnskabet.

Gæld til N. N. Sparekasse: Laan til Opførelse af Rutebilstation. Gælden afstemmes ved Henvendelse til Sparekassen. Til Sikkerhed for Laanet er tinglyst Pantebrev i Rutebilstationen, hvilket ligeledes skal fremgaa af Regnskabet.

Uderigtigede Efterkrav og Deposita. Afstemmes med de af Revisionsafdelingen førte Kontrollbøger.

Skyldige eller paaløbne Driftsudgifter. Ved Gennemgang af Bogføringen efter 1. April kontrolleres, i det Omfang som er muligt, at al Gæld o. l. er medtaget i Status. —

Det kontrolleres, at Banens Anlæg og Materiel m. v. ikke er behæftet udover, hvad der fremgaar af Regnskabet, og om der i Bestyrelsens Forhandlingsprotokol, Generalforsamlingsprotokollen og Re-

visionsafdelingens Protokol findes Bemærkninger af Betydning for Regnskabsaflæggelsen og Revisionen.

Efter Gennemgang af Regnskabet forsynes dette med almindelig Revisionspaategning.

Saa vel Regnskab som Revisionsprotokollen underskrives af min Medrevisor. I Revisionsprotokollen skal Revisorerne i Henhold til Bestemmelserne i Vedtægternes § 39 udtale sig om, hvorvidt Bestyrelsen ved sine Dispositioner over Selskabets Formue tilbørlig har varetaget sammes Tarv og holdt sig dets Vedtægter efterrettelig.

For Afskrivningsfonden skal der i Henhold til Bemærkningerne i Bilag 3 til Betænkningen føres særligt Regnskab, der udviser, hvilke Bevægelser, der har fundet Sted i Aarets Løb, og en Opgørelse over, hvorledes Beholdningerne forefindes.

Obligationer og Værdipapirer vil være at opføre til Kursværdi ved Driftsaarets Udgang, og Kursgevinst henholdsvis Kurstab maa opføres paa Fondens Regnskab.

I denne Forbindelse kan jeg oplyse, at en Privatbane af Afskrivningsfondens Midler kan anskaffe Materiel for for Eksempel 100.000 Kroner, uden at dette kommer til at fremgaa af Banens Statusopgørelse. Anskaffelsen skal vises i Fondens Regnskab i det Aar, den finder Sted, men forsvinder herefter ud af Regnskabet. Et Forhold, som vel nok kunde give Anledning til visse Betragtninger.

Foruden Driftsregnskab og Status samt Regnskab over Afskrivningsfonden skal Banen til Ministeriet indsende en Driftsberetning og forskellige statistiske Oplysninger.

Gennem 2. Hovedrevisorat fører Ministeriet et regnskabsmæssigt Tilsyn med Privatbanerne. Hovedrevisoratets Arbejde bestaar i første Række af en Gennemgang af de indsendte Regnskaber og Beretninger. Endvidere foretager Hovedrevisoratet, ved Besøg hos de enkelte Privatbaner, stikprøvevis Undersøgelse af Regnskabsmaterialet.

Ved Forelæsnings Udarbejdelse er bl. a. benyttet følgende Materiale:

- Betænkning afgivet af den af Ministeren for offentlige Arbejder under 30. December 1926 nedsatte Trafikkommission,
- Bilag til samme Betænkning,
- Statistiske Oversigter udarbejdet af »Danske Privatbaners Fællesrepræsentation« og
- Betænkning III angaaende Privatbanernes Modernisering.